

<https://doi.org/10.62837/2024.4.81>

PƏRVANƏ ELMAR QIZI QULIYEVA
Gəncə Dövlət Universiteti
pervane.quliyeva73@gmail.com

AZƏRBAYCAN QADIN AŞIQLARININ ŞİFAHİ XALQ YARADICILIĞINDA YERİ

Açar sözlər: ədəbiyyat, aşiq sənəti, sənətkar, milli, tarixi proses, ədəbi-inkışaf, mədəniyyət, yaradıcılıq.

Ключевые слова: литература, мастер, национальный, исторический процесс, литературное развитие, культура, творчество.

Key words: literature, craftsman, national, historical process, literary-development, culture, creativity.

XIX əsrdə aşiq yaradıcılığının yeni bir mərhələsi – yeni realist istiqamətdə yüksəliş dövrü başlanır. Bəri başdan bunu qeyd etmək lazımdır ki, aşiq sənətinin coşğun inkişafı üçün bu dövrə qədər əvvəlki yüzilliklər ərzində zəmin yaranmışdı. Artıq bu dövrdə “Dədə Qorqud” dastanlarından üzü bəri onlarla qəhrəmanlıq, məhəbbət və ailə məişət dastanları, saz havaları, eləcə də müxtəlif şer şəkilləri uzunmüddətli evolyussiya prosesi keçirərək formalaşmışdı. “Tahir və Zöhrə”, “Aşiq Qərib”, “Şah İsmayıl”, “Novruz”, “Əsli və Kərəm”, “Koroğlu”, “Qurbani”, “Abbas və Gülgəz”, “Xəstə Qasım”, “Valeh və Zərnigar” kimi əsatiri, ictimai, fəlsəfi və tarixi zəmində yaradılmış dastanlarla yanaşı, “Məsim və Diləfruz”, “Məmməd və Güləndam” kimi xəyali dastanlar, “Alıxan və Pəri xanım” kimi ailə - məişət dastanları XIX yüzilliyə qədər aşıqların yaradıcılığında aparıcı mövqeyə malik poetik örnəklər idi.

“Bozğular”, “Koroğlu havaları”, “Divani havaları”, “Kərəmilər”, “Sarıtellər” və onlarla başqa saz havaları, bayatı, gəraylı, qoşma, təcnis, cığalı təcnis, divani, qoşma-müstəzad, müxəmmas və neçə - neçə bu kimi aşiq şeiri qəlibləri, varislik ənənəsini yaşadan ustad – şagird münasibətləri, məcliskeçirmə qaydaları və s. müəyyənleşmişdi. Haqqında söz açılan yüzilliyin başlanğıcında Şəmki, Göyçə, Borçalı, Təbriz, Qars, Şirvan, Quba–Dərbənd regionlarında saz-söz aləminin sirlərinə dərinədən bələd olan istedadlı şair-aşiq nəslə yetişmişdi.

Qədim və orta çağlardan fərqli olaraq, bu əsrdə hər yaranan dastan, şer və havacat nümunələri konkret müəllif ünvanı ilə bağlanırdı.

XIX əsrin başlanğıcından etibarən aşiq şeiri və musiqi böyük inkişaf yoluna düşür. Bu, hər şeydən əvvəl, sazın quruluşca təkmilləşməsi – pərdə və simlərin daha nizamlı düzülüşü ilə, bütün bunların yekunu kimi də sazda üç müstəqil melodik səs axarının yaranması ilə əlaqədar ortaya çıxır.

Aşıqları sənətkarlıq, istedad və yaradıcılıq nöqtəyi – nəzərindən iki qrupa bölmək olar; birinci qrup aşıqlar dolğun məzmunlu əsərləri, gözəl saz havaları, şirin ləfzləri və hazır cavablığı ilə xalqın rəğbətini qazanmış yaradıcı – ustad aşıqlardır, dədələrdir. İkinci qrup aşıqlar isə ustad aşıqların yaratdığı poeziyanı, dastanı,

həmçinin yazılı ədəbiyyat nümunələrini xalq şənliklərində, mərasimlərində məlahətli səsləri ilə tamaşaçılara, dinləyicilərə çatdıran peşəkar ifaçı aşıqlardır.

Əlbəttə, ikinci qrup aşıqlar da güclü ifaçılıq mədəniyyəti ilə yanaşı, həm də təbii istedadla malik olmalıdırlar. Bu mənada Ə.Axundov peşəkar – ifaçı aşıqlardan danışarkən haqlı olaraq yazır: “Öyrənib söyləyən aşıqlardan bəziləri xalq arasında, özü söyləyən aşıqlardan bəziləri xalq arasında, özü söyləyən, “təbi olan” aşıqlardan hörmətli və bilikli sayılırlar.

Çünki bu aşıqlar da yaradıcılıq işləri ilə məşğul olur, öyrəndikləri hər bir dastan və qoşmanı öz üslublarına və musiqilərinə uyğun tərzdə yenidən qurur, daha doğrusu, bacardığı kimi yaradır. Belə aşıqların xalq ədəbiyyatının inkişafında çox böyük xidmətləri olur.” [1, 125]

Bu məsələdə mübahisəli məsələlər və cəhətlər də yox deyildir. Bəzi müəlliflər aşıq sənətinin spesifik xüsusiyyətini nəzərə almadan aşıq xor ansamblının əsas əlaməti budur ki, bir – iki mahnı müəyyən hacavat üzərində şənliyin, konsertin ya əvvəlində, ya da sonunda ayrıca nömrə kimi ifa olunur. Bu ümumi qanundur. Lakin Ə.Şagirzadə kimi aşıq sənətinin son nailiyyətini aşıq xor ansamblında görmək və bu formanın Azərbaycan mədəniyyəti dövründə yarandığını söyləmək həm tarixilik baxımından, həm də elmi cəhətdən inandırıcı deyil.

Aşıq ədəbiyyatının ölkəmizdə müntəzəm və geniş surətdə toplanması, nəşri və onun demokratik metodologiyası əsasında hərtərəfli tədqiqi işinə yalnız 20–ci illərdən sonra başlanılmışdı.

Saz Şərqdə - türkdilli xalqlarda, xüsusilə Azərbaycan, türk və türkmənlər arasında geniş yayılmış ən qədim çalğı alətləridir. Sazın yaranma tarixi haqqında el arasında bir sıra rəvayətlər, əsətlər bu günə qədər yaşamaqdadır. Bu əsətlər və əfsanələrdə saz oz yaranma tarixi ilə çox qədim dövrə gedib çıxır.

Bu həqiqətdir ki, nəsillərdən – nəsillərə keçib gələn şifahi xalq ədəbiyyatı və həmçinin onun əsas qolunu təşkil edən aşıq yaradıcılığı zaman keçdikcə müəyyən dəyişikliyə uğramış, hətta bəzən köhnə məzmun mənasını itirmiş, yeni məzmun, yeni məna kəsb etmişdir.

Qədim aşıq nümunələri ehtimal bugünkü görkəmdə deyilmiş. Bu mənada Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında tez – tez rast gəldiyimiz şairlərin yanından laqeyd keçmək, ona əhəmiyyət verməmək düzgün deyildir. Bu əsətlərdən xalqımızın qədim dünyagörüşlərini əks etdirən məsələlərlə yanaşı, həm də ulu babalarımızın yaşayış tərzini, etiqadını, onların qəbilə - tayfa quruluşları, əyləncələri, oyunları, mərasimləri və s. haqqında da müəyyən təsəvvürlər əldə etmiş olarıq.

Bu baxımdan, adlarını çəkdiyimiz əfsanə-əsatir bizə xalqımızın keçmiş bədii təfəkkürü haqqında müəyyən qənaət hasil etməyə imkan yaradır.

Qədim saz – aşıq sənətinə aid arxeoloji mənbələrə söykənən Q.Namazov yazır: “Budur, səkkiz min il bundan əvvəl saxsı qablar üzərində təsvir olunmuş çalğıçılar dəstəsi və şən məclis. Dəstənin ortasında əzəmətlə əylənən müdrik ozan, sinəsində balaca qopuz, ətrafında çalğıçılar, rəqs edənlər və əl çalanlar.”

XIX əsrin Azərbaycan mədəniyyətinə bəxş etdiyi əvəzsiz töhvələrdən biri də bu dövrdə çalib – çağırmış qadın aşıqlarıdır. Maralyanlı Aşıq Pəri, Şəmkiqli Aşıq

Həmayıl, Aşıq Bəsti və Sona kimi püxtə, istedadlı aşıq – şairlərin könül yadigarı bunu deməyə əsas verir.

Dövrünün nadir söz sənətlərindən olan Aşıq Pərinin gəraylı və qoşmaları içərisində elə bəndlər var ki, xalq bayatılarını, xüsusilə Sarı Aşığın bayatılarını yada salır. Əgər Sarı Aşıq :

Aşıq, qaz binə bağlar.
Meylin qəzbinə bağlar,
Gözüm yaşı göl olar,
Ördək, qaz binə bağlar –

deyirsə, Aşıq Pəri “Oynaşı” qoşmasında bu poetik qənaəti aşığdakı şəkildə özünəməxsus sənətkarlıqla çatdırır :

Dad eylərəm, haray naşı əlindən,
Yandı ciyər eşq atəşi əlindən,
Mən nə deyim gözüm yaşı əlindən,
Üzüşər sonalar, göllər oynaşı.

Ördəyin, qazın göz yaşında üzüşməsinə Sarı Aşıq bakir bir təşbeh kimi, tapdığı kimi, göz yaşında sonalar üzüşəndə “göllər oynaşı” bənzətməsi də məhz Aşıq Pərinin poetik kəşfidir. [2, 196]

Aşıq Bəstinin “İllər inanmır”, “Bənövşələr” kimi nadir sənət inciləri bir daha sübut edir ki, o, mahir aşıq olduğu qədər də, istedadlı bir şairdir. Onun şerləri hələ sağlığında dillər əzbəri olsa da, aşıqlar tərəfindən oxunsa da, uzun illər yazıya alınmamışdır, mətbuatdan kənar qalmışdır.

Azərbaycan ədəbiyyatında aşıq yaradıcılığı adı ilə şərəfli yer tutmuş zəngin bir qolun inkişafında da qadın şair və sənətkarlar xüsusilə fərqlənmişlər. Saz çalıb oxunmaqla məclis keçirən, eyni zamanda özləri də şer qoşan bu insanlar dövrlərinin ictimai – siyasi durumlarını əks etdirmək baxımından da önəmli yer tuturlar. Belə söz ustadlarından, incə ruhlu söz ustadlarından biri də XIX əsrin 40 – cı illərində Kəlbəcərdə doğulub sonradan acı taleyi üzündən doğma yerlərindən ayrı düşən Aşıq Bəsti hələ gənc yaşlarında bir çobanla sevişən, sevdiyi oğlanın gözləri qarşısında doğrandığını görən Bəsti nakam məhəbbətin sarsıntılarından tərk-i vətən olmuş, əlinə saz götürüb kənd – kənd, oba – oba gəzmiş, həyatının sonunadək ilk sevgisini unuda bilməmişdir.

Kəlbəcərin onlarla yazarı, el şairi və aşığı olduğunda, Bəsti Kəlbəcərin bizə məlum olan yeganə qadın aşıq – şairidir. Saz çalıb – oxuyan, nəğmələr qoşan qadın aşıqları arasında Aşıq Bəsti xüsusi yer tutur.

Kəlbəcərdə əsrimizin əvvəllərində “Qurban bulağı” yaranmışdır. Aşıq Ələsgər, Ağdabanlı Qurban, Aşıq Bəsti, Sənətkar Abdulla bu məclisin iştirakçıları olmuşlar. Məclis iştirakçıları şəmkir və Göyçə aşıqlarının şer və musiqi yaradıcılıqlarının böyük maraqla izləyirmişlər. Bu yaradıcılıq əlaqəsi mahal-mahal kənd-kənd gəzən, məclislər keçirən, dövrünün yaxında və uzaqda yaşayan sənətkarları ilə tez-tez görüşən Aşıq Bəstinin vasitəsilə yaranırdı. Aşıq Ələsgər və Aşıq Bəsti aşıq sənətinin səyyarlığını yüksək qiymətləndirirdilər.

Aşıq Bəstinin şeirləri içərisində elə bənzərsiz, özünəməxsus formalar, nümunələr vardır ki, bunlar bizə “Kitabi-Dədə Qorqud”dakı ozan söyləmələrini xatırladır. Həmin nümunələrdən biridə “Bənövşələr” şeiridir. Təkcə bu şeirin forması deyil, mənzmunu da orjinaldır, yenidir. Çoxları boynu əyri bitən, vaxtsız köçən bənövşəyə şer qoşub, söz deyib.

Aşıq Bəsti poeziyasında belə nadir tapılan incilər çoxdur. Onları bir-bir tapıb əldə etdikcə sevincimiz artır. Onun şeirlərinin hər bir yarpağı bizə estetik zövq verir.

1969-cu ilin 3 iyununda Azərbaycan aşıqlarının III qurultayı qarşısında “Rayonumuzun aşıqları” adlı yazısında Aşıq Şəmşir, Kəlbəcərin ustad sənətkarları ilə yanaşı Aşıq Bəstidən də söz açır. Yeri düşmüşkən qeyd edək ki, aşıq Bəsti Şəmşirin atası Ağdabanlı Qurbanla, Aşıq Şəmşirin özüylə bir yerdə aşıqlıq etmiş, toy məclisləri keçirmişlər. Şəmşirin başqa xatirələrində bunlar genişliyi ilə təsvir olunmuşdur. Şəmşir Aşıq Bəsti yaradıcılığının gənc xüsusiyyətlərini bu yazısında açır. O, yazır: “Aşıq Bəsti məharətlə saz çalan, məlahətli səsə malik olan və gözəl sözlər qoşan bir aşıq olmuşdur.” O, öz qoşmalarının birində belə yazmışdır:

Bizim kəndimizə gələndə kəttə,
Əzir kasıbların qabırğasını.
Atıb soyunacaq bəs hansı vaxta
Yoxsul dərd yükünü, qəm libasını? [3, 217]

Bu dörd misra sözün özü də Bəstinin açıq fikirli və məzlumların dərdinə yanan bir sənətkar olduğunu sübut edir.

Nəticə olaraq onu deyə bilərik ki, yaradıcı Azərbaycanın qadın aşıqları sırasında Aşıq Bəsti öz sənətkarlığı ilə fərqlənir. Aşıq Pəri haqqında həтта, Avropa mətbuatında da yazılmışdır. Aşıq Həmayılın adı və şeirləri aşıqlar kitablarında ayrı-ayrı toplulara düşmüş və haqqında xeyli dəyərli məqalələr yazılmışdır. O sıradan müasirimiz olan Aşıq Nəbat haqqında da az yazılmamışdır. Lakin, heç bir qadın aşığın müstəqil şer kitabı yoxdur. Aşıq Bəstinin iki kitabı – 1969-cu ildə nəşr edilmiş “Lalə” şer kitabı və 2001-ci ildə nəşr edilmiş “Bənövşələr” kitabı mövcuddur. Hər bir sənətkarın ədəbi irsinin nəşr olunmasının əhəmiyyəti ondadır ki, şer kitabı çapdan çıxan kimi onun haqqında şairlər, yazıçılar, Alimlər fikir söyləyirlər. Bu elmi mülahizələr sənətkar haqqında elm aləmində nüfuz yaradır. Doğrudan da, Bəstinin ilk “Lalə” şeirlər kitabı çapdan çıxan kimi, onun şeirlərindən romanlar, kitablara epigraf seçildi. Yazılan məqalələrdən nümunələr gətirildi. Elə ilk andn Bəstinin yaradıcılığı elm adamlarının, eləcə də geniş xalq kütləsinin diqqətini özünə cəlb etmişdir.

Bəsti yaradıcılığında lirika əsas yer tutur. Onun lirik şeirlərində təşbehlərdən, istiarələrdən, mübaliğədən və digər təsvir vasitələrindən geniş istifadə olunmuşdur. Bütün bunlar onun şeirlərinə canlılıq gətirmişdi. Aşıq Bəsti poeziyasının bir də gücü ondadır ki, onun hər biri müəyyən saz havası üstə yaradılmışdı. Saz havaları ilə ekiz doğulan bu şeirlər öz musiqililiyiylə seçilir, tez əzbərlənir, yaddaşlara həkk olunur, insanların zövqünü oxşamaqda misilsiz rol oynayır.

Bəstinin bir kamil sənətkar kimi yetişməsində Kəlbəcərdə fəaliyyət göstərmiş “Qurban bulağı” məclisinin böyük əhəmiyyəti olmuşdur. Aşıq Əlsəgərlə, Ağdabanlı

Aşıq Qurbanla, təcnis ustası Zodlu Abdullayla bir məclisdə iştirak edən, onlarla məclislər keçirən Aşıq Bəsti aşıq sənətinə dair çox şey öyrənmişdir. Bütün bunlar onun yradıcılığına müsbət təsir etmişdir.

Aşıq Bəstinin məlahətli səsi, ləngərli oxuması, saz havalarına bələdçiliyi ona el-oba içərisində, aşıqlar arasında böyük şöhrət qazandırmışdı.

Artıq məlumdur ki, “Aşıq Bəsti və Xançoban” adlı tarixi- faciəvi məhəbbət dastanı özünün təkamül dövrünü yaşayır, formalaşır, kamala çatır. Aşıq Bəstinin şeirlərinin coğrafi dairəsi də genişdir. O, Xançobanın sorağı ilə, Füzulinin Ərgünəş dağlarına gedir, o yerlərdə qoşmalar düzüb-qoşur, elə qazanır. Bəzən də biz Bəstini Xançobanın gəzdirdiyi, qoyun otardığı oylaqlarda görürük. O, Laçındakı Həkəri çayının qırağına gedir. Orada öz şeirlərində Sarı aşıqla Yaxşının hekayətini dilə gətirir. Məcnun Leylisiz dağları görüb ağladığı kimi, Aşıq Bəsti də Məcnunsuz (Xançobansız) dağları görüb ağlayır. Bəstinin yradıcılıq boyu diqqəti Ağçınqıldadır. Çünki, xançobanın ən xoş günləri də, faciəli günləri də bu dağlarla bağlıdır. Eyni zamanda, onun məzarı da bu dağın ətəyindədir. Aşıq Bəsti vətəninə bağlı bir sənətkardır. O, ömrü boyu Azərbaycanın cənnət guşələrini gəzərsə də, bir an belə doğma Kəlbəcərini, Löy kəndini, onun axar – baxarlarını yaddan çıxara bilmir.

Aşıq Bəsti şeirləri forma və şəkli cəhətdən də müxtəlifdir., rəngarəngdir., göz və könül oxşayandır. Onun şeirləri sırasında gəraylılardan və qoşmalardan əlavə Xalq mahnılarını xatırladan, ozan söyləmələrini andıran və bənzəri olan şeirləri də vardır. Aşıq Bəsti qoşmalarının və gəraylılarının mənə yükü çox böyükdür. Bəstinin özünəməxsus şer dəsti-xətti var. Hətta, onun şeirləri ünvanı olmadan sənət xəzinəsinə, şer xəzinəsinə qarışsa belə, onları bir-bir, inci kimi seçmək mümkündür. Həm də, Bəsti şeirlərinin yurdu var. Onun hər biri müəyyən bir hadisə ilə bağlıdır. [4, 318]

Aşıq Bəsti hazır cavabdır, meydan aşığıdır, düşmənin hədə-qorxusundan qorxmayıb zülmkar bəylərə qarşı, zəmanəyə qarşı öz sözünü kəskin şəkildə deməkdən çəkinmir. O, doğma kəndindən, elindən, elatından ayrı düşür, qürbət yurdlarda qalmalı olur, vətən həsrəti çəkir. Lakin, heç bir zaman qılıncının dalı-qabağı kəsən Yanşaq bəylərinin qabağından qaçmır. Əksinə onları öz amansız qoşmaları ilə, satirik şeirləri ilə qırmançalayır. Bununla belə Bəsti təkcə məhəbbət şeirlərinə qapanıb qalmır. Sənətdə yarımçıq olan aşıqlarla qarşılaşır, onlara sənətkar necə olmalıdır təlimin verir. Özünün səsiylə, saz dərinindən bələd olmasıyla öyünür, fəxr edir. Belələrinin meydanda bərk dayandığını bildirir.

Bəsti öz doğulduğu, boya-başa çatdığı, pərvəriş tapdığı dağları elə təsvir və tərənnüm edir ki, insan hər zaman ö yerləri görməyə can atır.

Aşıq Bəsti yurdunu göz bəbəyi kimi qoruyan, onun yolunda canını fəda etməyə hazır olan Tərhan Məmməd kimi qəhrəman oğulları da unutmur, tərəfləyir, onların haqqında dastan düzüb-qoşur. Xalqımızın yaxşı övladları, görməli yerləri, dağları, daşları, çayları, qalaları Aşıq Bəstinin yaddaşında olduğu kimi, Aşıq Bəsti də əbədi olaraq xalqımızın zehninə, şüuruna, yaddaşına yazılmış və aşıq sənətində, aşıq poeziyasında öz layiqli yerini tutmuşdur.

Azərbaycan aşıq sənətində qadın aşıqlar hər zaman mühüm yer tutub. Bunu aşıqların repertuarında mühüm yer tutan dastanlar da sübut edir. Belə ki, istər məhəbbət dastanları olsun, istərsə də qəhrəmanlıq dastanları, biz burada qadınları da əlində saz söz qoşub, mahnı oxuyan görürük. Real həyatda da qadın aşıqlar hələ bir neçə əsr bundan əvvəl də olub, bu gün də vardır.

Ədəbiyyat:

1. Qasımlı M. Aşıq sənəti, Bakı, 1996
2. Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına dair tədqiqlər. Bakı, "Səda", 2006
3. Təhmasib M.H. Azərbaycan xalq dastanları. (orta əsrlər). Bakı, 1972
4. Nəbiyev A. Ozan sənəti. Mənşəyi, təkamülü və formalaşması. «Azərbaycan xalq ədəbiyyatı», Bakı, 2002, 678 s.

Xülasə

AZƏRBAYCAN QADIN AŞIQLARININ ŞİFAHİ XALQ YARADICILIGINDA YERİ

Aşıq ədəbiyyatının ölkəmizdə müntəzəm və geniş surətdə toplanması, nəşri və onun demokratik metodologiyası əsasında hərtərəfli tədqiqi işinə yalnız 20–ci illərdən sonra başlanılmışdı.

Saz Şərqdə - türkdilli xalqlarda, xüsusilə Azərbaycan, türk və türkmənlər arasında geniş yayılmış ən qədim çalğı alətləridir. Sazın yaranma tarixi haqqında el arasında bir sıra rəvayətlər, əsətlər bu günə qədər yaşamaqdadır. Bu əsətlər və əfsanələrdə saz öz yaranma tarixi ilə çox qədim dövrə gedib çıxır.

Bu həqiqətdir ki, nəsillərdən – nəsillərə keçib gələn şifahi xalq ədəbiyyatı və həmçinin onun əsas qolunu təşkil edən aşıq yaradıcılığı zaman keçdikcə müəyyən dəyişikliyə uğramış, hətta bəzən köhnə məzmun mənasını itirmiş, yeni məzmun, yeni məna kəsb etmişdir. Qədim aşıq nümunələri ehtimal bugünkü görkəmdə deyilmiş. Bu mənada Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında tez – tez rast gəldiyimiz şairlərin yanından laqeyd keçmək, ona əhəmiyyət verməmək düzgün deyildir. Bu əsətlərdən xalqımızın qədim dünyagörüşlərini əks etdirən məsələlərlə yanaşı, həm də ulu babalarımızın yaşayış tərzini, etiqadını, onların qəbilə-tayfa quruluşları, əyləncələri, oyunlarını, mərasimləri və s. haqqında da müəyyən təsəvvürlər əldə etmiş olarıq.

Summary

Hd.tch.P.E.Guliyeva

THE PLACE OF AZERBAIJAN'S WOMEN ASHIQS IN FOLKLORE

The work of regular and extensive collection and publication of ashik literature in our country and comprehensive research based on its democratic methodology was started only after the 20s.

The saz is the oldest musical instrument widespread in the East - among Turkish-speaking peoples, especially among Azerbaijanis, Turks and Turkmens. A number of legends and myths about the history of the saz still exist today. In these myths and legends, the origin of the saz goes back to a very ancient time.

It is true that the folklore, which has been passed down from generation to generation, as well as its main branch, ashik creativity, has undergone certain

changes over time, even sometimes the old content has lost its meaning, new content and new meaning have been acquired. Ancient examples of love are probably not in today's appearance. In this sense, it is not correct to ignore poets that we often meet in oral folk literature of Azerbaijan. In addition to issues that reflect the ancient worldviews of our people we will get some ideas about the way of life and faith of our great-grandfathers, their clan-tribal structures, entertainment, games, ceremonies, etc.

Резюме

Ст.пр.П.Е.Кулиева

МЕСТО АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ ЖЕНЩИН АШУГОВ В УСТНОМ НАРОДНОМ ТВОРЧЕСТВЕ

Только после 20-х годов началась работа по регулярному и обширному сбору и изданию ашугской литературы в нашей стране и комплексным исследованиям на основе ее демократической методологии.

Саз – древнейший музыкальный инструмент, широко распространенный на Востоке – у тюркоязычных народов, особенно у азербайджанцев, тюрков и туркмен. Ряд легенд и мифов об истории саза существует и сегодня. В этих мифах и легендах происхождение саза уходит в очень древние времена.

Правда, устная народная литература, передающаяся из поколения в поколение, как и ее основная ветвь - ашугское творчество, с течением времени претерпела определенные изменения, даже иногда старое содержание теряло свой смысл, появлялось новое содержание и был приобретен новый смысл. Древние примеры любви, вероятно, не были в сегодняшнем виде. В этом смысле некорректно игнорировать поэтов, которых мы часто встречаем в устной народной литературе Азербайджана. Помимо вопросов, отражающих древнее мировоззрение нашего народа, в этих сказаниях отражены также образ жизни и вера наших прадедов, их родовой состав, развлечения, игры, обряды и т. д. мы получим некоторые идеи по этому поводу.

Rəyçi: Axundova Nəzmiyə M.q.